

فراخوان تاریخی «صلح و جامعه دموکراتیک» عبدالله اوجالان از زندان امرالی!

بهرام رحمانی

bahram.rehmani@gmail.com

پنجشنبه ۲۷ فوریه ۲۰۲۵، عبدالله اوجالان، رهبر سابق PKK که ۲۶ سال است در زندان امرالی زندانی است، با هیات دم پارتی ملاقات کرده و همراه با رفقای خود، فراخوان «صلح و جامعه دموکراتیک» را داده است.

هیات امرالی دم پارتی برای سومین بار در جزیره امرالی با عبدالله اوجالان (آپو) ملاقات کرد. احمد ترک، پروین بولدان، سری ثریا اوندرا، تولای حاتم اوغوللاری، تونجر باکرهان، چنگیز چیچک و فائق اوزگور آرول در این ملاقات حضور داشتند. هم‌چنین زندانیان دیگر در امرالی از جمله عمر خیری کونار، حامیلی بیلدریم و ویسی آکتاش نیز در این ملاقات حضور داشتند.

آپو، هیات امرالی و ۳ زندانی امرالی بیانیه‌ای مشترک دادند. ویدیوی این بیانیه نیز ضبط شده است اما دولت آن را در اختیار هیات قرار نداده است. تنها تصویر این بیانیه در اختیار هیات قرار داده شده است.

پس از این دیدار، هیات امرالی به استانبول بازگشته و در هتل Elite World در منطقه بی‌اوغلو نشست خبری برگزار کرد. این کنفرانس خبری که از ساعت ۱۷:۰۰ به وقت محلی آغاز شد، شامل قرائت پیام تاریخی عبدالله اوجالان با محوریت «صلح و جامعه دموکراتیک» بود.

فراخوان کوردی آپو به زبان کردی از سوی احمد ترک و به زبان ترکی از سوی پروین بولدان قرائت شد.

بیش از ۱۴۰ نهاد مطبوعاتی و قریب به ۳۰۰ روزنامه‌نگار این فراخوان را دنبال کردند. در عین حال بسیاری از نمایندگان پارلمانی، نمایندگان سازمان‌های جامعه مدنی، نویسندگان و روشنفکران در سالن این هتل برای شنیدن این فراخوان تاریخی آماده بودند.

هیات امرالی

«فراخوان صلح و جامعه دموکراتیک»

پکک در قرن بیستم، خشن‌ترین قرن تاریخ، تاسیس شد. محیطی که پکک در آن ایجاد شد، محیط دو جنگ جهانی، سوسیالیسم رئال و دوران جنگ سرد در جهان بود. در این عرصه، نفی واقعیت کوردها و ممنوعیت آزادی‌ها به ویژه آزادی اندیشه وجود داشت.

واقعیت سیستم سوسیالیسم رئال در این قرن از نظر تئوری، برنامه، استراتژی و تاکتیک بر این شکل‌گیری تأثیر گذاشته است. در دهه ۱۹۹۰، فروپاشی سوسیالیسم رئال به دلایل داخلی و کم‌رنگ شدن نفی هویت در کشور و تحولات آزادی اندیشه باعث شد پکک از معنای خود گذار کرده و بیش از حد خود را تکرار نماید. بنابراین مانند نمونه‌های مشابه خود، عمر خود را به پایان رسانده و انحلال آن ضروری است.

روابط کوردها و ترک‌ها: در طول تاریخ، بیش از هزار سال ترک‌ها و کوردها همیشه لازم دانسته‌اند که داوطلبانه در یک اتحاد باقی بمانند تا موجودیت خود را حفظ کرده و در برابر قدرت‌های هژمونیک پابرجا بمانند.

هدف دو قرن اخیر مدرنیته سرمایه‌داری شکستن این اتحاد بوده است. نیروهایی که تحت تاثیر این ایده بوده‌اند، همراه با بنیادهای طبقاتی خود، این را مبنای خود قرار داده‌اند. این روند با تفاسیر تمامیت‌خواه جمهوری تسریع شده است. وظیفه اصلی این است که روابط تاریخی را که امروز درهم شکسته است، با روحیه برادری و وحدت، بدون غفلت از باورداشت‌های خود، مجدداً سازماندهی کنیم. نیاز به یک جامعه دموکراتیک غیرقابل انکار است. پ‌ک‌ک طولانی‌ترین و گسترده‌ترین جنبش قیام و خشونت در تاریخ جمهوری است. به دلیل انسداد راه سیاست دموکراتیک، پ‌ک‌ک قوی‌تر شده و تقویت شد. دولت-ملت‌های مختلف، فدراسیون‌ها، خودمختاری اداری و راه‌حل‌های فرهنگی که پیامد ضروری ملی‌گرایی افراطی هستند، نمی‌توانند پاسخی به جامعه‌شناسی تاریخی جامعه باشند. احترام به هویت، آزادی اندیشه، سازماندهی دموکراتیک و توسعه اجتماعی-اقتصادی و سیاسی همه مولفه‌ها، تنها با وجود جامعه و فضای سیاسی دموکراتیک امکان‌پذیر است. قرن دوم جمهوری تنها زمانی می‌تواند وحدت و تداوم پایدار داشته باشد که با دموکراسی عجین شود. راهی جز دموکراسی برای تحول نظام و اجرای آنها وجود ندارد و ممکن نیست. اجماع دموکراتیک روش اساسی است. زبان صلح و جامعه دموکراتیک نیز باید مطابق با این واقعیت توسعه یابد. فراخوان آقای دولت باغچلی، اراده آقای رئیس‌جمهور و رویکردهای مثبت دیگر احزاب این روند را ایجاد کرد و من نیز خواستار خلع سلاح در این روند هستم و مسئولیت تاریخی این فراخوان را بر عهده می‌گیرم. همانند هر جامعه و حزب معاصری که وجودش به اجبار پایان نیافته است، شما نیز داوطلبانه کنگره خود را تشکیل دهید و تصمیم بگیرید. همه گروه‌ها باید سلاح‌های خود را زمین بگذارند و پ‌ک‌ک باید منحل شود. به همه کسانی که به همزیستی اعتقاد دارند و به پیام من توجه می‌کنند درود می‌فرستم.

۲۵ فوریه ۲۰۲۵

عبدالله اوجالان.

سری ثریا اوندر پس از بیانیه صحبت کرد و بیان داشت که عبدالله اوجالان به هیئت‌نچین گفت: «بی‌گمان برای این که سلاح‌ها در عمل بر زمین گذاشته شود و پ‌ک‌ک خود را منحل کند باید بعد سیاست دموکراتیک و حقوقی به رسمیت شناخته شود.»

تصویر جدید آپو

پیش از این مقامات سیاسی ترکیه از احتمال مذاکره دولت ترکیه با عبدالله اوجالان خبر داده بودند. به طوری که چندی قبل، دولت باغچله‌لی رهبر حزب حرکت ملی ترکیه، پیشنهاد داده بود که اوجالان در ازای اعلام پایان شورش این حزب، از حبس ابد رها شود و همچنین اجازه سخن‌رانی در پارلمان ترکیه را داشته باشد. عبدالله اوجالان رئیس ۷۵ ساله پ‌ک‌ک در سال ۱۹۹۹ توسط نیروهای امنیتی ترکیه بازداشت شد و از آن زمان او در حال گذراندن حکم حبس ابد در جزیره ایمرالی در جنوب استانبول است. پ‌ک‌ک، یک حزب بزرگ سیاسی-نظامی است که در سال ۱۹۷۸ تأسیس شد و شش سال بعد مبارزه مسلحانه را در جنوب شرق ترکیه آغاز کرد. اوجالان پیش از آن، تحصیل در دانشکده علوم سیاسی دانشگاه آنکارا را نیمه‌کاره رها کرده بود.

مبارزات مسلحانه این حزب شامل عملیات چریکی علیه اهداف نظامی و تاسیسات دولتی بوده است. برآورد شده تا حالا در این درگیری‌ها بیش از ۴۰ هزار نفر کشته شده باشند.

اوجالان در بیانیه‌ای که در جشن نوروز ۲۰۱۵ برای جمعیت انبوهی قرائت شد، گفت: «این مبارزه ۴۰ ساله ما که با درد و رنج همراه بوده، بی‌ثمر نمانده، اما در عین حال دیگر قابل تداوم نیست.»

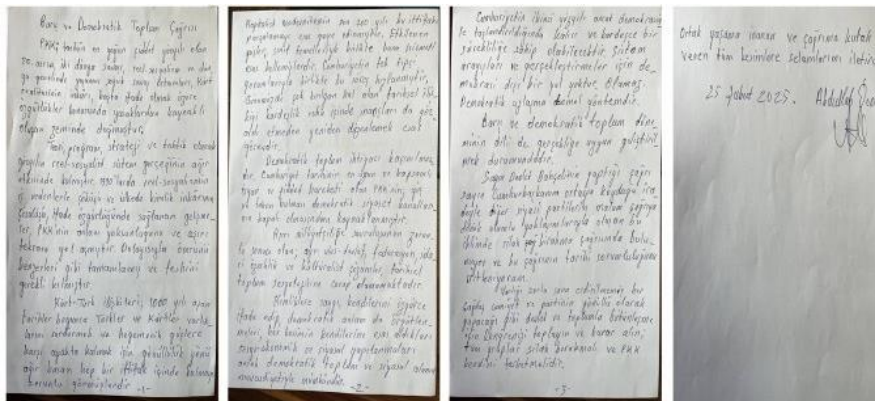
مذاکرات آن سال آخرین فرصت خوبی بود که او برای دستیابی به راه‌حلی دیپلماتیک برای درگیری‌ها داشت. اما چهار ماه بعد، روند صلح فروپاشید و درگیری‌ها وارد خونین‌ترین مرحله خود شد، به‌ویژه در مناطق شهری جنوب شرق ترکیه.

آخرین دور مذاکرات در سال ۲۰۱۵، در پی افزایش خشونت‌های دولتی علیه مردم کرد، به شکست انجامید. پس از آن، هیچ ارتباطی برقرار نشد تا این که در اکتبر سال گذشته، دولت باغچلی، رهبر حزب ملی‌گرای حرکت ملی، به‌طور غافلگیرکننده‌ای پیشنهاد صلحی را به اوجالان ارائه داد.

این اقدام از سوی رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه نیز مورد حمایت قرار گرفت.

علاوه بر این، برای صد و یک سال تمام، یعنی از سال ۱۹۲۴، کردها در قانون اساسی ترکیه وجود نداشته‌اند. قانون اساسی و قوانین ترکیه در حال حاضر کردها را نادیده می‌گیرد و هویت ملی، انسانی، اجتماعی و فرهنگی آن‌ها را به رسمیت نمی‌شناسد. اگر هم امروز کج‌دار و مریض حضور ده‌ها میلیون مردم کرد در ترکیه هبه رسمیت بشناسند نه اهدایی دولت، بلکه دقیقاً در اثر مبارزه ۵۰ ساله اوجالان و پ‌ک‌ک حاصل شده است. ده‌ها هزار انسان در این راه جان‌باخته‌اند. میلیون‌ها تن دیگر درد داخل و خارج ترکیه آواره شده‌اند. بنابراین، واضح است که آن چه توسط آپو، فرموله و پیشنهاد می‌شود، با مقررات حقوقی کنونی ترکیه مطابقت ندارد. بنابراین، اگر فراخوان‌ها و پیشنهادهای اوجالان از سوی دولت ترکیه به رسمیت شناخته شود ضرورت دارد که تغییرات اساسی در اهداف و برنامه‌ها و سیاسی‌ها و همچنین در قانون اساسی و قوانین موجود صورت گیرد. چرا که مقررات حقوقی موجود برای صد و یک سال تمام، علیه ملت کرد با مفاهیم زشت و زنده‌ای هم‌چون مانند «تجزیه‌طلب، خائن، دشمن وطن و ملت و غیره» تعریف شده و به این شکل برخورد شده است. در این چارچوب، خون‌های زیادی ریخته شده، یعنی یک نسل کشتی تمام عیار را به اجرا درآمده است. با وجود انجام همه این‌ها، دولت‌ها و مقامات ترکیه هرگز از کلمه «کرد» استفاده نکرده است، بلکه از مفاهیم ساختگی و توهین‌آمیزی مانند «ترک کوهستانی» و غیره استفاده شده است.

به این ترتیب، دعوت از رهبر آپو «بیا و سخنرانی کن» با حفظ سیاست‌ها و مقررات قانونی موجود، تقریباً به معنای دعوت به تسلیم است. آن‌ها این کار را هر روز و هر لحظه و ۵۰ سال است که انجام می‌دهند اما در این ۲۷ سال، پاسخ اوجالان، همواره مقاومت در زندان و در مقابل فشارها و شکنجه‌های روانی و فیزیکی بوده است.

متن دست‌نوشته فراخوان تاریخی عبدالله اوجالان

بی‌شک این فراخوان، به معنای یک حرکت و کارزاری استراتژیک در خاورمیانه خواهد بود. کسانی که دفاعیات رهبر آپو را خوانده‌اند و تلاش می‌کنند پارادایم جدید را درک کنند، با درک دامنه و عمق این فراخوان، از این روند با شور و شوق فراوان استقبال خواهند کرد. زیرا این فراخوان، هدفش گذاشتن پایه‌ها و ابزارهای یک دگرگونی ریشه‌ای در معنای تاریخی، فلسفی، جامعه‌شناختی و سیاسی است. بحران‌های عمیق در مقیاس جهانی و منطقه‌ای، فرصت‌های بزرگی را نیز در خود جای داده‌اند. فرصت‌های موجود در بحران‌ها، در خود فرصت‌ها وجود ندارند.

فراخوان آپو، هدفش تبدیل این فضای بحرانی به فرصتی به نفع خلق‌ها است. شرط اساسی برای این امر، مقاومت و مبارزه، مصمم و شجاع بودن در انجام تصمیم‌گیری درست است، زیرا رویکرد مصرانه آپو بر اساس به‌وجود آوردن یک فضای دموکراتیک و آزادی‌خواهانه است. نتیجه‌ای که از بیانیه‌های امرالی به دست می‌آید، پیشرفت روند دموکراتیک، بستگی به اقدامات متقابل به‌ویژه دولت خواهد داشت. بنابراین، اگر دولت اقدام جدی و البته ماندگار از خود نشان ندهد، این روند جدید نیز همانند گذشته می‌تواند به سرعت پایان یابد و فروپاشد. مشخص است که تجربیات گذشته، تجربیاتی هستند که دوران جدید را روشن می‌کنند. در این نقطه، ابتدا اقدامات لازم دولت از اهمیت بالایی برخوردار است.

این روند، با روند مذاکره در سال ۲۰۱۳ متفاوت خواهد بود. اگرچه در آن زمان دستاوردهایی برای جنبش آزادی وجود داشت، اما به اندازه کافی آماده نبود و نتوانست به یک حرکت تغییر و تحول جامع تبدیل شود. سطح آمادگی لازم از نظر سیاسی، نظامی و دیپلماتی به‌طور کامل تأمین نشد، بعد مبارزه مذاکرات روند عمیق‌تر و اجتماعی‌تر نشد و اقداماتی مطابق با گزینه‌های مختلف توسعه نیافت. این بار، لازم است با درس گرفتن از گذشته، رویکردی آگاهانه‌تر و مصمم‌تر به روند نشان داده شود.

حکومت‌ها در خاورمیانه در حال بحران‌های عمیق‌تر و وسیع‌تر و احتمال فروپاشی هستند و در عین حال فرصت‌های جدیدی برای مبارزه انقلابی پدید می‌آیند. در حالی که دولت‌ها و جنبش‌های سیاسی در این روند یا فروپاشیده یا دوره‌های ضعف را تجربه می‌کنند، جنبش آزادی و برابری اگرچه مشکلات مختلفی دارد، اما زمینه‌های دست زدن به تحولات جدید نیز توسعه یافته است.

بی‌تردید عبدالله اوجالان، از تغییر و تحولات این دوره جدید آگاه است و با باور به تأثیر قدرت سازمان‌دهی موجود، با ابتکار عمل به موقع، برای تغییر و تحول در این روند مداخله می‌کند. از این نظر، رهبر عبدالله اوجالان در راستای اهداف و آرمان‌ها و آرزوهای انسان‌دوستانه، آزادی‌خواه و برابری‌طلبانه، بسیار مصمم و قاطع است.

هدف وی، سرعت‌دادن به روندهای تغییر و تحول جنبش آزادی و بازسازی مسیر حرکت این جنبش است. جنبش آزادی، تاکنون اندوخته‌ها، آگاهی و پویایی‌های قدرتمندی را فراتر از مردم کرد ایجاد کرده است. این جنبش نه تنها در ترکیه برای همه شهروندان این کشور بدون توجه به ملیت و جنسیت، بلکه در منطقه بحرانی خاورمیانه نیز پیشرفت‌های مهمی در زمینه‌های آگاهی سیاسی، فرهنگی، هنری، ادبی و آزادی بیان و مطبوعات است. این جنبش، با ایجاد زیرساخت بین‌المللی، به ساختاری تبدیل شده است که پیشگام مبارزه مشترک جنبش‌های آگاه و خلق‌های تحت ستم است.

اکنون جنبش آزادی و پویایی به مرحله‌ای رسیده است که نیاز به تغییر زیربنایی دارد. این بدان معناست که در معادله خاورمیانه، با این تغییر داخلی، ظرفیت هدایت تغییر استراتژیک و سیاسی همه بازیگران داخلی و خارجی را دارد. به همین دلیل، فراخوان تاریخی رهبر عبدالله اوجالان، نشان می‌دهد که این روند تغییر و تحول در راستای آزادی‌خواهی اجتناب‌ناپذیر است و سازمان‌دهی آن باید آغاز شود. بی‌گمان این روند، باز هم جنبش آزادی را قوی‌تر و موثرتر خواهد کرد.

اما لازم است که از تجربیات گذشته و دوری از تفسیرهای سطحی، ناشی‌گری و فردگرا و خودمحور، برای این روند تحول و گزینه‌های احتمالی آن ضروری است. علاوه بر این، لازم است مبارزه نظری در راستای تغییرات حقوقی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی و تبلیغاتی همه‌جانبه‌ای در دستور کار قرار گیرد.

بی‌تردید این روند باید به‌عنوان یک روند گذار ارزیابی شود و با تبدیل شدن به فرصتی برای رشد، به‌عنوان گام‌هایی ماندگار مورد ارزیابی قرار گیرد. باید عمیقاً درک کرد که این کارزار با فرصت هدایت سیاست در خاورمیانه و ایجاد رشد با تعمیق مبارزه آزادی‌خواهانه و برابری‌طلبانه در نظر گرفته شود.

نتیجه‌گیری

به‌نظرم تغییر روندها و چالش‌های جاری برای رسیدن به یک جامعه دموکراتیک در ترکیه، عبارتند از:

۱- عبدالله اوجالان از زندان به یک خانه امن انتقال داده شود و یا دست‌کم در زندان امرالی به روز خبرنگاران برای گفت‌وگو و مصاحبه از او جپالان باز شود؛

۲- همه زندانیان سیاسی به‌ویژه صلاح‌الدین دمیرتاش و رفقاییش آزاد شوند؛

۳- همه شهرداری‌های انتخابی مردم شهرهای کردنشین که دولت برکنار کرده است به سر کار خود برگردند؛

۴- بی‌تردید فراخوان اوجالان در کنگره پ‌ک‌ک مورد بحث و بررسی قرار خواهد گرفت؛ باید امکانی فراهم گردد که خود اوجالان بتواند مستقیماً با اعضای این کنگره گفت‌وگو کند؛

- ۵- دولت ترکیه به حملات نظامی خود علیه گریلاهای حزب کارگران کردستان (پکک) خاتمه دهد و این حزب را از لیست ترور خارج کند و به مارک زدن تروریستی به این حزب خاتمه دهد؛
- ۶- دولت و ارتش ترکیه حملات نظامی خود به روزآوا (کردهای سوریه) را قطع کند؛
- ۷- هیاتی از احزاب پارلمانی ترکیه تشکیل شود تا این هیات از جنبه حقوقی و قانونی بتواند مقدمات و پیش زمینه تغییرات لازم در قانون اساسی ترکیه را آماده کند؛
- ۸- آزادی احزاب و آزادی بیان و آزادی مطبوعات به رسمیت شناخته شود؛
- ۹- دولت و پارلمان ترکیه رسماً اعلام کند که همه حقوق سیاسی، اجتماعی و فرهنگی مردم کرد ترکیه را به رسمیت می‌شناسد؛
- ۱۰- یک هیات بین‌المللی توسط حقوق‌دانان سرشناس بین‌المللی با همکاری سازمان ملل متحد تشکیل شود تا روند مذاکرات دولت ترکیه با عبدالله اوچالان را دنبال کند و نظارت داشته باشد؛

. . .

به‌نظرم این احتمال وجود دارد که دولت ترکیه به راحتی وارد یک مسیر دموکراتیک نخواهد شد و همچنان بر مسیر مین و خمپاره و توپ و تانک و هواپیما و نسل‌کشی ادامه خواهد داد. مگر این که یک جنبش قوی سیاسی-اجتماعی با شرکت مردم کرد-ترک و جنبش‌های کارگری، زنان، دانشجویان، طرفداران محیط زیست و همه خلق‌های تحت را سازمان‌دهی کنند و دولت را وادار کنند تا گفتگمان جنگی خود را تغییر دهد و به مسیر گفتمان دموکراتیک عبدالله اوچالان بیفتد.

اکنون سنگینی بزرگ این مبارزه بر دوش هیات امرالی گذاشته شده است و ساختارهای سیاسی و سازمان‌های جامعه مدنی برای بر عهده گرفتن مسئولیت و کمک به اجتماعی شدن روند، مسئولیت بسیار سنگین و در عین حال مهم است. در عین حال روشن است که قدرت حل مسئله و هدایت سیاست کلان، در تصمیمات و جهت‌گیری خود «آپو» است، نه دیگران.

این فراخوان تاریخی، نه تنها برای جنبش آزادی‌خواه و برابری‌طلب مردم کرد، بلکه برای همه خلق‌های ترکیه و خاورمیانه نیز نقطه عطفی است. وظیفه، درک صحیح جوهر این فراخوان، تقویت عرصه‌های مبارزه و تعمیق تحول اجتماعی و آماده بودن برای هر گزینه‌ای است!

جمعه دهم اسفند ۱۴۰۳-بیست و هشتم فوریه ۲۰۲۵